

Shakkii Qiyaamaa Qulqulleessuf-3

Description

Guyyaa Qiyaamatti dhugaan amanuu fi guyyaa kanaaf hojii gaarii hojjachuu fi hojii badaa irraa fagaachun of qopheessun, jirenya keessatti akka tasgabbaa'anii fi kaayyoo ofii beekan nama taasisa. Kana beektu laata? Yeroo baay'ee jirenyi kan nama nuffisistu fi jibbisiistuuf amantiin Rabbii fi Guyyaa Qiyaamaatti qaban dadhabaa yommuu ta'uudha. Sababni isaas, namni dhugaan Rabbii fi Guyyaa Qiyaamatti yoo amane, wanta gaggaarii ni hojjata hojii badaa irraa immoo ni dheessa. Kuni immoo akka gammaduu fi tasgabbaa'u isa taasisa. Akkasumas, yeroo rakkoo fi balaan namatti bu'an rakkoo cimaa Guyyaa Qiyaama yaadachuun akka obsan nama taasisa.

Dhugumatti gaafiiwan “Eessaah dhufte? Maaliif addunyaa tana keessa jiraatta? fi Eessa deemaa jirtaa?” Jedhaniif deebii kan argatan yoo Rabbii fi Guyyaa Qiyaamatti amananiidha. Gaafiiwan kanniin deebisuun immoo jirenya keessatti kaayyoo beekkamaa fi ifaa akka qabaatan nama taasisa. **Eessaah dhufte?** Deebiin eessaah, “Rabbiin bishaan cophaa irraa na uume” **Maaliif addunyaa tana keessa jiraattaa?** Deebiin isaa, “Rabbiin akkanumaan na hin uumne. Wantoota addunyaa keessa jiru ilma namaatiif uume. Ilma namaa immoo akka Isa qofa gabbaraniif uume. **Rabbiin gabbaruu** jechuun wanta Inni itti ajajee hojjachuu fi wanta Inni irraa dhoowwe dhiisudha.” **Eessaah deemaa jirtaa?** Deebiin isaa, “Ilmi namaa erga wanta tokkotti ajajamee fi wanta badaa irraa dhoowwame, ajaja kanatti buluu ykn buluu dhiisu isaa herreega ykn qorannaa isa barbaachisaa miti ree? Guyyaan Qorannaa kuni Guyyaa Qiyaamati. Kanaafu, ilmi namaa du'ee kan badu osoo hin ta'in yeroo muraasaf qabrii keessa erga turee booda ni kaafama. San booda wanta hojjataa tureef qoratamuun, takkaa Jannataan badhaafama takkaa immoo Jahannamiin adabama. Kunniin lamaan gahuumsa isa dhumaa ilma namaati.”

Warrooni duunee achumaan ni banna jedhan dogongoranii jiru. Namni wanta hojjateef yoo hin qoratamiin maaliif addunyaa tana irratti uumame ree? Qabriin (awwaalchi) iddo dhalli namaa achumaan itti badu osoo hin ta'in iddo ziyaaraa (daawwanna) akka ta'e Qur'aanni nuuf hima.

اللَّهُمَّ أَنْتَ كَافِرٌ
ۖ

حَتَّىٰ زُرْتَ الْمَقَابِرَ
ۖ

“Baay’ifachuun isin jaatanesse (ko’oomse).

Hanga awwaalcha daawwattanii (dhaqxanii)” Suuratu at-Takaasur 102:1-2

Qabeenya, ijolle, sadarkaa, beekkamti fi kkf baay’ifachuu fi wal dorgomuun namoota Rabbii fi Guyyaa Aakhiraan irraa isaan ko’oomse (dagachiise) jira. Hirriba baay’ifachuu fi wal dorgomu keessaa hanga qabrii daawwatanitti malee hin dammaqan. Asitti “hang a duutanii” hin jenne. Bakka kanaa, “Hanga awwaalcha (qabrii) daawwattanii.” jedhe. Kuni kan agarsiisu bakka duraan daawwattanii hin beekne daawwattu. Akkuma namni tokko bakka tokko daawwatu daawwannaas isaa erga xumuree booda deebi’u, namni qabrii keessa seenes yeroo muraasan booda ni deebi’aa. Guyyaan inni deebi’u sunis Guyyaa Qiyaamati. Kanaafu, Guyyaan Qiyaamaa shakkii akka hin qabne ragaalee lakkaawame hin dhumneen agarsiisun ni danda’ama.

Amma ragaalee dhiyeessu irraa gara wantoota ragaalee kanniin akka fudhatan nama gargaaranitti haa ceenu.

7.Sammuu fi dhageettiofiitti fayyadamu— namoonni yeroo baay’ee sababa qaamolee kanniiniti hin fayyadamin, miidhaa fi adabbii hamaa dhandhamu. Guyyaan Qiyaamaa warroonni ibidda seenan sababa sammuu fi dhageetti isaanitti fayyadamanii Rabbii fi guyyaan Qiyaamatti amanuu dhiisu isaanii irraa kan ka’e garmalee gaabbu. Rabbiin ni jedha:;

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابٌ جَهَنَّمُ وَلِئِنْسَ الْمَصِيرُ
ۖ

“Isaan Gooftaa isaanitti kafaraniif adabbii Jahannantu jira. Iddoon gahuumsa waa fokkate!

إِذَا أَلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا مَا شِيفَاقًا وَهِيَ تَفُورُ
ۖ

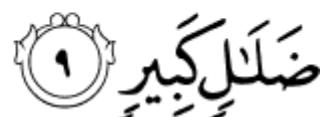
Yeroo ishee (Jahannam) keessatti darbamanis, osoo danfaa jirtuu ishee irraa [sagalee akka] halaaka harree dhagahu.

تَكَادُ تَمِيزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَأَلُهُمْ خَرْنَهَا أَلْمَيَا تُكُمْ

Dallansuu irraa kan ka'e cicciutti dhiyaatti; dhawaata gareen wahii ishii keessatti darbamuun waardiyyaan ishii, "Sila Akeekachisaan isintti hin dhufnee?" [jechuun] isaan gaafata.

فَالْوَابَلَنْ قَدْ جَاءَ نَا نَذِيرٌ فَكَذَبَنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي

"Eeyyen; dhugumatti akekkachisaan nutti dhufeera, garuu ni sobsiifne. 'Rabbiin homaa hin buufne; isin jallinna guddaa keessa jirtu.' jenneen." jedhu.

وَقَالُوا لَوْكَنَا سَمِعْ أَوْ نَعْقِلُ مَا كَانَ فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ

"Osso kan **dhageenyu** yookiin kan **xinxallinu** taanee, silaa warra ibidda boba'aa keessaa hin taanu turre." jedhan." Suuratu Al-Mulk (Tabaarakah) 67:6-10

Dhuguma jedhan! Osso ragaalee isaanitti dhiyefamu dhagayanii ykn itti xinxallanii silaa warra ibiddaa keessaa hin ta'anii turan. Ragaalee akka aduu ifu irraa waan garagalanii Rabbii fi Guyyaa Qiyaamatti kafaraniif, gahuumsi isaanii akkanatti fokkate.

Kanaafu, namni tokko Aaya (keeyyata) Qur'aanaa gurraan dhageefachuu, dubbisuu fi hubachuun ykn mallatoolee samii fi dachii keessa jiran itti xinxalluun salphatti Rabbitti amanuu danda'a. Akkasumas, ragaalee fi mallatoolee Guyyaa Qiyaamaa agarsiisan itti xinxalluu fi Guyyaa kanaaf of qopheessun adabbii Jahannam armaan olitti ibsame irraa akka baraaramu isa/ishii taasisa.

8.Jaalalaa duniyaa hir'isuu-addunyaa tana kaayyoo ol'aanaa godhachuu osoo hin ta'in aakhira ittiin bitachuuf itti fayyadamuudha.

9.Sadaqaa- Rabbiif jedhanii fi mindaa aakhira barbaadanii sadaqaa kennuun amantiin Guyyaa Qiyaamaaf qaban guddaa akka ta'e agarsiisa. Namni yommuu sadaqaa kennu jaalala duniyaaf qabu hir'isuun Aakhiratti Jannata qananiin guuttamte hawwa. Kuni immoo imaana isaa/ishii dabala.

Mu'aaz ibn Jabal irraa akka odeefametti, Mu'aaz akkana jedha: Imala irratti Ergamaa Rabbii (SAW) waliin ture. Ganama tokko osoo deemnu isatti dhiyaachun akkana jedhe, "Yaa Ergamaa Rabbii! Hojii Jannata na seensisuu fi ibidda irraa na fageessu natti himi." Innis ni jedhe, "**Dhugumatti wanta guddaa gaafatte garuu nama Rabbii laaffiseef irratti laafadha. Rabbii qofa ni gabbartha homaa Isatti hin qindeessitu. Salaata sirnaan salaatta, zakaa ni kennita, Ramadaana ni soomta, Hajjii ni hajjita.**"

Ergasii ni jedhe, “**Balbaloota keeyrii (waan gaarii) sitti akeeku? Soomni gaachana, akkuma bishaan ibidda dhaamsu sadaqaanis badii dhaamsiti (haaqxi); salaata halkan qixxee namtichi salaatu.** Ergasii [Qur'aana irraa] “**Cinaachi isaanii ciisicha irraa ni fagaatti.**” hanga “**mindaan waan isaan hojjataa turaniif jecha**” gahuutti ni qara'e (suuratu as-sajdah 32:16-17)” [Sunan Ibn Majah 3973](#)

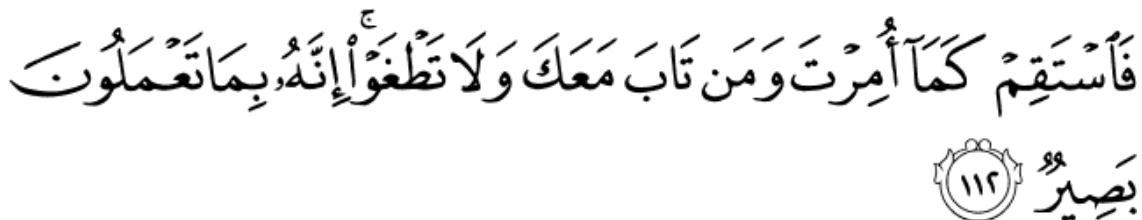
Soomni gaachana yommuu jedhu ibidda ykn badii irraa eegumsa namaaf ta'a. Kanaafu, soomun, sadaqaa kennuu fi halkan salaatun dukkana badii namarrraa saaqun ifa akka argan nama taasisa.

10.Ibaadaa keessatti madaallamaa ta'uu– ibaadaa keessattis ta'ii jirenyaa guyyaa guyyaa keenya keessatti madaalaa eeggachun milkaa'innatti nama baasa. Wanta itti ajajamne dhiisun hanqinna fi adabbitti kufuu hin qabnu. Akkasumas, wanta itti ajajamne hojjachuu keessatti daangaa darbuun of miidhu hin qabnu. Ergamaan Rabbii (SAW)akkana jedhan:

????????? ?????????????? ??? ?????????????????? ?????????? ?????????????? ?????????? ?????????? ??????????
?????? ?? ??????????????

“**Wanta tokko irraa yommuu ani isin dhoowwe, isa irraa fagaadha. Ajaja tokkotti yommuu isin ajaje immoo hanga dandeessan hojjadhaa.**” [Sahih al-Bukhari 7288](#)

Rabbiin ni jedha:

“**Akkuma ajajamtetti gadi dhaabbadhu. Isaan si waliin tawbataniis [gadi haa dhaabbatan]. Daangaas hin darbinaa. Dhugumatti Inni (Rabbiin) waan isin dalagdan Argaadha.**” suuratu Huud 11:112

Rabbiin Ergamaa Isaati fi warroota amanan istiqaamatti ajaja. Istiqaamata jechuun wanta itti ajajaman hojjachuu irratti gadi dhaabbachuu fi wanta irraa dhowwaman irraa fagaachu itti fufuudha. Itti aanse daangaa darbuu irraa isaan dhoowwa.

11.Hiriyyaa badaa fi jallattootaf ajajamuu fi hordofuu dhiisu– namoonni baay'een jirenyaa keessatti gadadoo fi dararaa adda addaa kan arganif hiriyyaa badaa fi jallattootaf ajajamuudha. Hiriyyaa ykn jallattoota akkeessun waan badda hojjatu. Ergasii adabbii wanta hojjatanii ni dhandhamu. Guyyaa Qiyaamas hiriyyaan hiriyyaa akka ajiifatu (waqqasu), hordoftooni jallattoota ykn hoggontoota akka ajiifatan Rabbiin keenya nutti hima. Isaan keessaa mee muraasa haa ilaallu.

“**Guyyaa miidhaa hojjattoonni, “Osso Ergamticha waliin karaa sirrii qabadhe jiraadhee maal qabaa!” jedhee [gaabbidhaan] harka isaa lamaan ciniinuu [yaadadhu].**

Yaa badii kiyya! Odoo ebaloon jaalalle onnee taasifachuu baadhee maal qabaa! Dhugumatti Gorsi (Qur'aanni) erga natti dhufee booda irraa na jallisee jira; sheyxaannis namaaf salphisaa ta'eera.”
Suuratul Furqaan(25):27-29

Zaalimni (namni miidhaa hojjatu) Guyyaa Qiyaamaa osoo karaa Ergamaa Rabbii (SAW) hordofee, Isaa fi haqa inni fidetti amanee jiraadhe maal qaba jechuun gaabbi hamaa gaabba. Garuu gaabbin kuni homaa isa hin fayyadu yeroon waan irra darbeef. Yaa badii koo! Sheyxaana namaa ykn jinnii akka karaa qajeelaa hin hordofne fi zikrii Rabbii irraa akka jalladhu na taasise osoo hiriyyaa (jaalalle) godhachuu baadhe maal qabaa! Sheyxaanni namaa fi jinni jallinna inni irra jiru itti bareechisa. Haqaa fi wanta gaarii immoo itti fokkisa. San booda dhiise biraa tara. Kanaafu, namni qaruuten sheyxaanni wanta badaa yommuu itti hasaasu fudhachuu hin qabu. Fakkeenyaf, Guyyaa Qiyaamaa ni dhufaa itti qophaa'i yommuu jedhaniin, sheyxaanni, “Guyyaan Qiyaamaa hin jiru.” Jechuun namatti hasaasa. Takkaa sheyxaanni ijaan hin mul’anne nama keessaa namatti hasaasa takkaa immoo namni jallataan dhufe namatti hasaasa.

12. Adabbi fi badhaasa addunya fi aakhira yaadachuu— yommuu sheyxaanni shakkii ykn yaada badaa natti darbuu, wanti jalqaba matatti na dhufu karaa sirrii irraa yoo bahe adabbi na qunnamuu fi badhaasa dhabuudha. Namni yoo Rabbii fi guyyaa Qiyaamatti kafaree addunya tana keessatti jirenyaa dhiphoo fi gammachuu hin qabne jiraata. Aakhiratti immoo adabbi kana caalu dhandhama. Namni Rabbii fi Guyyaa Qiyaamatti amanu immoo addunya tana keessatti tasgabbi qalbii argata. Aakhiratti immoo Jannata qananiin guuttamte argata. Kana lamaan wal bira qabnee yommuu madaallu, kufrii garmalee akka jibbinuu fi imaanaa akka jaallannu nu taasisa. Du'aayi tanaan kutaa kana nan xumura.

**اللهم حبب إلينا الإيمان وزينه في قلوبنا وكزه علينا الكفر والفسق
والعصيان واجعلنا من الزاهدين**

Allahumma habbib ileynal iimaana wa zayyinhu fii quluubinaa wa karriih ileynal kufra wal-fusuuqa wal-isyaana waj'alnaa mina raashidiin.

“**Yaa Rabbii! Iimaanaa nu jaallichisii, qalbii teenya keessatti bareechisi; kufrii, fusuuqa fi isyaana nu jibbisii. Warroota qajeelan keessaa nu taasisi.**” ([Tafsir ibn Kasiir](#))

Gunduunfaa

? Rabbii fi Guyyaa Qiyaamatti amanuun jirenyaa keessatti gaafiiwan, “**Eessaadhu? Maaliif as jiraadha? Eessa deemaa jira?**” jedhan akka deebisan nama gargaara. Kuni immoo kaayyoo ifaa akka qabaatanii fi hin dhamaane nama taasisa.

? Guyyaa Qiyaamatti amanuun balaa fi rakkoo adda addaa nama muudatu irratti akka obsan nama gargaara. Rakkoon addunya tanaa rakkoo Guyyaa Qiyaamatin wal bira yommuu qabamu baay'ee xiqqaa waan ta'eef.

? Dhageetti, argituu fi sammuutti fayyadamuun Rabbii fi Guyyaa Qiyaamatti amanuun adabbi Jahannam jalaa akka bahan nama taasisa.

? Sadaqaa kenu bartee godhachuun jaalala addunya fi haafa'insa hir'isuun addunya keessatti akka

tasgabbaa'an nama godha. Sadaqaan tuni Rabbii qofaa fi mindaa Aakhiraan barbaadun yoo kennamte imaanni akka dabalu taasisa. Sadaqaan badii waan haaqxuf.

? Hiriyyaa badaa fi jallattootaf ajajamuu fi hordofuun badii fi adabbii hangana hin jedhamnetti nama geessa.

? Jireenya keessatti madaallamaa ta'uun fiixe milkaa'inna irra akka ijjatan nama taasisa. wa aakhiru da'awanaa ani Alhamdulillahi Rabbiil aalamiin

Date Created

March 17, 2018

Author

admin